

Թիւններ հայերէն ուսերէն ֆրանսերէն և անգլիերէն լեզուներով: Բացի սորանից բազմաթիւ լուսանկարներ և մի թանկագին փոքրիկ ժողովածու ВРАТСК. ПОМОЩЕ ժողովածուին մասնակցող հեղինակների ու նկարիչների ինքնագրերի (աւտոգրաֆ):

Երկրորդ անգամ յարգելի պ. Զանշեանն ուղարկել է սոյն մայիս ամսին մօտ 300 կտոր ընտիր դրքեր ուսերէն և անգլիերէն լեզուներով և մի շատ հարուստ ժողովածու լուսանկարների՝ Եւրոպայի զանազան քաղաքներում պահուող գեղարուեստական յիշատակարանների վերաբերեալ:

Ծննդարանի վարչութիւնը իւր սրտագին շնորհակալութիւնն է յայտնում նուիրատու պարոններին:

## Ա Զ Դ.

Նորին Սրբութեան Վեհափառ Հայրապետի հրամանաւ յայտնուում է ի դիտութիւն հասարակաց որ Ծննդարանում առաջիկայ ուսումնական շրջանի համար աշակերտաց ընդունելութիւն ամենեկին չի լինի:

## ՏԱԺԿԱՆՅՔ.

Հաստատ աղբիւրից տեղեկացանք, որ Թիֆլիզի պտտուաւոր վաճառական Գրիգոր Յակոբեան Բայեանդուբեանցը աղղիս Վեհափառ Հայրապետի 80-րդ Զատիկը շնորհաւորելու առթիւ յանձն է աւել այս տարուանից պատուարելու չորս որբեր Կարնոյ մօտ գտնուած Կարմիր Վանքի որբանոցում: Սրանց պահպանութեան թոշակը, ընդամենը տարեկան 200 ռ., պ. Բայեանդուբեանցը մինչև որբանոցի փակումը հասցնելու է Պետերբուրգի այն յարգելի հայ տիկնանց, որ խնամատար են յիշեալ որբանոցին: Երեք տարուց յետոյ նոյն գումարը պիտի տրուի Սանատրեան վարժարանին, ուր պ. Բայեանդուբեանցի անունով մի որբ պիտի է ուսանի: Բարերարի ցանկութիւնն է, որ Սանատրեան վարժարանի սան ընդունուի յիշեալ չորս որբերից մէկը՝ ամենից ընդունակը: Այս թոշակը Սանատրեան

վարժարանում պ. Գր. Բայեանդուբեանցի անունով մշտական պարձնելու համար՝ բարեբաւր առանձին մի կարգադրութեամբ պիտի ապահովի:

Էրզուրումէն կը գրեն. «Ռուսահայ Պ. Ծանշիէֆի շնորհի տեղական աղքատները այս Զատիկ առթիւ ալ զուրկ չմնացին մխիթարութենէ: Աղքատինամը՝ իր դրամական տագնապին պատճառաւ՝ վհատած էր պահ մը, տեսնելով որ չհաւուակ բռնն փափաքին ու ջանքերուն պիտի ստիպուէր այս տարի մերկ թողուլ գարեցական աղքատիկ երկսեռ ուսանողները: չկրնալով ըստ սովորութեան՝ անոնց զգեստ մատակարարել այս Զատիկուան առթիւ, Ահա ճիշդ այս ժամանակին էր որ Պ. Ծանշիէֆի նպաստն հասաւ Աղքատինամին, համբերութեան նոր դաս մը տալու և աղքատին յոյս ու մխիթարութիւն ներշնչելու: Այս նպաստն՝ որ 58 Օսմ. ոսկի է, ամբողջովին Աղքատինամին զրկուած է որ անոր մէկ մասովն զգեստ պատրաստել կուտայ 300 էն աւելի աղքատիկ երկսեռ ուսանողներու: և, ինչպէս կըսենք, անոր մնացորդն ալ պիտի յատկացնէ անօգնական կարօտ ընտանիքներու համար տան վարձագնի և հացագնի:»

— Վանայ Վարագայ վանքի որբանոցին միամեայ՝ 1899 Յունվ. 1 էն մինչև Գեկտ.ի վերջ նոյն տարուոյ, հասոյթի գումարը եղած է 144,232.30 դր., իսկ ծախուց գումարը 154,678.25 դր.: Որբանոցին՝ յաջորդ տարուոյ մէջ վճարելի պարտուց գումարն է 14,492.20 դր., իսկ յաջորդ տարուոյ մէջ գանձելի պահանջից գումարը՝ 2054.25 դր.: Ընդհանուր գումար ծախուց և հասոյթից 158,725.10 դր.:

— Զատիկական տօնին առթիւ ինչպէս Յունաց, նոյնպէս Հայոց Պատրիարքարանին 150 ոսկի շնորհեր է Վեհ. Սուլթանը:

— Սըվազի առաջնորդ Գեր. Տ. Պետրոս Արքեպիսկոպոս որ վերջերս Թոգատ կը գտնուէր, ժողովուրդին օգտակար նորութիւն մը մտածեր է տեղւոյն ազգ. վարժարանի սրահին մէջ հաստատելով կիրակնօրեայ քարոզչութիւններ՝ աշխարհականներու հոգմէ: Տ. Պետրոս Սրբազան այդ քարոզներուն հոգը յանձնած է Պ. Մխաբ Փանոսեանի, որ բաւական տալեն Երմաշու Դպրեմանքին մէջ աշակերտելէ և հօն կէս կրօնական, կէս աշխարհական լաւ ուսում մը ստանալէ ետքը իր ծննդավայրը՝ Թոգատ վերադարձած էր տեղւոյն Ազգ. վարժարանին մէջ ուսուցչական պաշտօն ստանձնելու համար: Այդ քարոզութեանց առաջին կիրակին պ. Մխաբ Փանոսեան բացատրեց երեսը խաչանքելու սովորութիւնը, ըսելով թէ այդ սովորութիւնը նորամուտ րան մը չէ. ըսաւ թէ Ս. Բարեղ Հայրապետ երեսը խաչ հանելու սովորութիւնը առաքե-



լական կը համարի, և թէ Ս. Կիրիլանոսի վկայութեան համեմատ, այդ սովորութիւնը ի գործ կը դրուէր Մկրտութեան միջոցին: Քարոզէն վերջ ներկայ բազմաթիւ ժողովուրդէն շատեր մտնելով իրեն, իրենց շնորհակալութիւնը յայտնեցին և շնորհաւորեցին զինքը ձեռք բերած յաջողութեանը համար: Այս կրօնական հանգէսը փակուեցաւ ներսէս փարդապետ Մկրտչեանի և Տ. Յակոբ քահանայի օրհնութիւններով: Պ. Փանոսեան ամէն կիրակի պիտի շարունակէ եղեր իր աշխարհականի քարոզները:

— Երեսուղէմի վանքին Աղէքսանդրիոյ մէջ ունեցած կալուածները գնուած են արարական 1254 թուականին: Բէթրաքի Յովհաննէս անուն Հայէ մը 1800 եգիպտ. ոսկիին, Այդ կալուածները կը բաղկանան 41000 կանգուն տարածութեամբ ընդարձակ հողէ մը որուն մէկ մասին վրայ կառուցուած են խնամութեան և տուներ: Թուականէս չորս տարի առաջ յիշեալ Բէթրաքի Յովհաննէսի թոռներն ու թոռնորդները՝ «Ժառանգորդք Բիւռա Մէլիշի» օտարաձեւ անունին տակ գատ բացին վերոյիշեալ կալուածներու մասին, յաւանքելով սեպհականութեան իրաւունք ունենալ անոնց ամբողջութեան վրայ: Այդ «Ժառանգորդները կը բաղկանան 16 անձերէ, որոնց մէկը՝ անցըլիացի տիկին մը, 3 պեխլիքացի, մէկ աւստրիացի օրիորդ, 2 գերմանացի, 6 զուիցերիացի, 2 իտալացի և 1 տանիմարքացի: Պատարեալ բարեխոնան խառնակութիւն մը որուն մէջ Հայու նշոյլը, հոտն անգամ՝ չկայ: Ուրեմն վաթսուն տարուան ընթացքին մէջ այդ սերունդը բոլորովին օտարացեր է, զի Բէթրաքի Յովհաննէսի հայութիւնը բնաւ տարակոյս չի վերցներ, ըստ որում՝ Երեսուղէմի անունով շինուած հէօճէթին մէջ որոշակի նշանակուած է Բէթրաքի Եուսեփս իւլ Էրմենլի, այսինքն՝ «Բէթրաքի Յովհաննէս Հայր»:

Դատը նախնական դատարանին մէջ շահուելէ յետոյ, երեք տարիէ ի վեր Վերաքննիչ Ատեանին առջև կը ձգձգուէր: Բայց ահա այս անգամ թուականէս 2 շաբաթ առաջ, զատարանը իր վերջնական վճիռը արձակեց ի նպաստ Երեսուղէմի վանքին:

Մէլիշի ժառանգորդները կուգէին հին հէօճէթներու ինչ ինչ անկանոնութիւններէն օգտուիլ և այս տեսակետով գործը բաւական կնճառոտ հանգամանք ունէր, այսու ամենայնիւ շնորհիւ քաղաքիս առաջնակարգ փաստարանի պ. Ալեքիք Լմուշեանի քննքերուն և Խառն դատարանի դատաւորաց ուղղութեանն ու ողջմտութեանը, Երեսուղէմի վանքը դատը շահեցաւ: Խնդրոյ առարկայ եղած կալուածները կը ներկայացնեն այսօր 25000 անգլ. ոսկւոյ հարստութիւն մը:

— Պիլիթէն հետեւեալը կգրեն. — «Ժամանակէ մը ի վեր տեղւոյս թեմական գործերը անկերպա-

րան վիճակ մը ստացած են: Տեղացի աղգաբնիկներէն շատեր կը փափաքին միացած աւանել վանքերն ու եկեղեցիները, յանձնուած շնորհքով խնամակալութեան մը ձեռքը: Եթէ երբէք այս գեղեցիկ խորհուրդը իրագործուելու ըլլայ, ան ատեն, շնորհիւ անթերի մատակարարութեան մը, առաջնորդարանը բնաւ առիթը չպիտի ունենայ հասոյթի նուազութենէն զանդատելու: Առանց այդ հասոյթներու շէնք շնորհք մատակարարման ինչպէս կարելի պիտի ըլլայ լաւ վիճակի մը մէջ պահել տեղւոյս վարժարաններն ու որբանոցը: Այս վերջին հաստատութիւնը մանաւանդ ամէնէն աւելի խնամքի առարկայ պէտք է դարձնել, եթէ երբեք վաղը միւս օր Պատրիարքարանը զադրեցնելու ըլլայ իր նպաստը, գրեթէ ոչինչ պիտի ունենանք որով կարողանանք նիւթապէս ապահովել որբանոցին գոյութիւնը»:

— Վանէն նորէն կարօտութեան լուրեր կը հասնին: Տաղվիրան գիւղը և շրջակայ քանի մը գիւղեր մանաւանդ շատ չքաւոր վիճակ մը ունին: Վիճակ մը զոր բարւոքելու համար Վանայ Առաջնորդարանը հազիւ կրցեր է հինգէն վեց շափ ցորեն զրկել: Վանայ ամերիկեան որբանոցին աշակերտները իրենց մէկ անգամի հոգէն ինքզինքնին զրկելով 150 քաշ հաց նուիրեր են նոյն գիւղի մանուկներուն:

## ՊԵՐՍՎԷՆՆԵՐ

### ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ԱՐԱՄԵՆ և Ս. ԱՆՆԱՅԵՆՆԵՐԿՍԵՐ ԳՊՐԱՅՆԵՐԻ

1898/9 ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԱՄԻ.

1898/9 ուս. տարուայ սկզբին Արամեան դպրոցում կային 87 աշակերտ, ու Աննայեան դպրոցում 63 աշակերտուհի (150): Նոր ընդունուեցան 38 աշակերտ և 23 աշակերտուհի (61), որով տարուայ սկզբում կային 125 աշակերտ և 86 աշակերտուհի, ընդամենը 211 աշակերտեալ, որոնցից տարուայ ընթացքում զանազան ժամանակ հեռացան 7 աշակերտ և 2 աշակերտուհի (9 աշակերտեալ):

Ահա աշակերտելոց տեղաւորութեան և փոխադրութեան ցուցակը: